

BỐ CỦA XI-MÔNG (TRÍCH)

- Guy đơ Mô-pa-xăng -

A. Nội dung tác phẩm

Truyện viết về cậu bé Xi-mông. Mẹ của cậu là Blăng-sốt bị một người đàn ông lừa dối rồi sinh ra cậu. Vì thế, dưới con mắt mọi người, cậu bé không có bố. Khi mới đến trường, cậu bị đám bạn chế giễu là không có bố. Cậu cảm thấy xấu hổ, đau đớn và buồn bã. Cậu bé muốn ra bờ sông tự tử, nhưng gặp một bác thợ rèn tên Phi-líp Rê-mi. Bác công nhân hỏi thăm, khuyên cậu không nên tự tử. Xi-mông đề nghị Phi-líp làm bố của cậu và ông đồng ý. Hôm sau Xi-mông sung sướng đến trường, lớn tiếng thông báo rằng cậu bây giờ đã có một người cha.

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

Mô-pa-xăng (1850-1893)

- Là nhà văn Pháp.
- Là tác giả của nhiều tiểu thuyết và hơn 300 truyện ngắn.
- Tác phẩm của ông phản ánh sâu sắc nhiều phương diện của xã hội Pháp nửa cuối thế kỉ XIX.

2. Tác phẩm

a. Hoàn cảnh sáng tác

Văn bản “Bố của Xi-mông” trích trong truyện ngắn cùng tên viết vào nửa cuối thế kỉ XIX.

b. Bố cục

4 phần

- Phần 1 (Từ đầu → khóc hoài): Tâm trạng tuyệt vọng của Xi-mông.
- Phần 2: (Tiếp theo → một ông bố): Xi-mông gặp bác Phi-líp.
- Phần 3 (Tiếp theo → bỏ đi rất nhanh): Xi-mông dẫn bác Phi-líp về nhà gặp mẹ và nhận làm bố.
- Phần 4 (Còn lại): Câu chuyện ở trường sáng hôm sau.

c. Ý nghĩa nhan đề

“Bố của Xi-mông” - nhan đề gắn với vai trò, ý nghĩa của sự xuất hiện nhân vật bác Phi-líp, người chuyển tải thông điệp của Guy đơ Mô-pa-xăng về lòng nhân đạo và ứng xử đầy tình thương yêu giữa con người với con người.

d. Ngôi kể

Ngôi thứ ba

e. Giá trị nội dung

Qua diễn biến tâm trạng của Xi-mông, Blăng-sốt, Phi-líp, nhà văn nhắc nhở chúng ta về lòng thương yêu bè bạn, mở rộng ra là lòng thương yêu con người, sự thông cảm với những nỗi đau hoặc lỡ lầm của người khác.

g. Giá trị nghệ thuật

- Ngôi bút miêu tả tâm trạng nhân vật của tác giả thật sâu sắc, tinh tế: tâm trạng của Xi-mông từ buồn đến vui; tâm trạng của Blăng-sốt từ ngượng ngùng đến đau khổ, rồi quẫn quai, hổ thẹn; tâm trạng của bác Phi-líp vừa phức tạp, vừa bất ngờ.
- Hình thức giản dị, trong sáng, thể hiện một nội dung cô đọng, sâu sắc.

C. Đọc hiểu tác phẩm

1. Nhân vật Xi-mông

- Tuổi tác, dáng dấp: “Nó độ bảy, tám tuổi. Nó hơi xanh xao, rất sạch sẽ vẻ nhút nhát, gầy như vụng dại”.
- Hoàn cảnh đáng thương:
 - + Không có bố, tuổi thơ bất hạnh với những ánh nhìn dè bieu, chê bai, lạnh nhạt của mọi người.
 - + Lần đầu tiên đến trường: bị bạn bè trêu chọc, nhục mạ và đánh đập.
- Giải quyết mọi việc theo cách rất trẻ con: ra bờ sông định tự tử. Vừa khóc lóc xong, rất thèm được ngủ, nhưng bất chợt nhìn thấy “một chú nhái con màu xanh nhảy dưới chân”, nhu cầu nghịch ngợm trong em lại trỗi dậy: "Em định bắt nó. Nó nhảy thoát. Em đuổi theo nó và vồ hụt ba lần liền". Chú nhái xanh khiến Xi-mông “nhớ đến một thứ đồ chơi... Thế là em nghĩ đến nhà, rồi nghĩ đến mẹ, và thấy buồn vô cùng”.
- Để làm nổi bật nỗi đau đớn của Xi-mông, tác giả nhiều lần miêu tả tiếng khóc của em: “em lại khóc. Người em rung lên... những cơn nức nở lại kéo đến, dồn dập, xốn xang choán lấy em. Em chẳng nghĩ ngợi gì nữa, chẳng nhìn thấy gì quanh em nữa mà chỉ khóc hoài ...”. Khi gặp bác Phi-líp, em nói không nên lời, cứ bị đứt quãng hoặc lặp đi lặp lại: “Em trả lời, mắt đăm lẹ, giọng nghẹn ngào: - Chúng nó đánh cháu... vì... cháu... cháu... không có bố... không có bố ... Em bé nói tiếp một cách khó khăn giữa những tiếng nấc buồn tủi: Cháu... cháu không có bố”. Thấy mẹ “Xi-mông nhảy lên ôm lấy cổ mẹ, lại òa khóc”. Nỗi đau không có bố trở thành nỗi đau ám ảnh, nặng nề đè nén trái tim non nớt của Xi-mông khiến em đau khổ tột cùng và không muốn sống.

- Khát khao chính đáng và mãnh liệt của Xi-mông là có bố và được sống trong tình yêu thương. Chính vì vậy, khi bác Phi-líp hứa sẽ cho Xi-mông “một ông bố”, Xi-mông vui vẻ theo bác về nhà, từ bỏ ý định tự tử và bảo bác Phi-líp làm bố. Thấy bác không trả lời, em sợ mất cơ hội nên dọa bác là em sẽ tự tử. Cuối cùng, khi bác Phi-líp nhận làm bố mình, như một sự hồi sinh kì diệu, Xi-mông hết buồn, tự hào “đưa con mắt thách thức” lũ bạn và mặc cho chúng vẫn la hét, chế giễu, Xi-mông không bỏ chạy nữa.

=> Qua đoạn trích, nhà văn đã làm nổi bật hình ảnh chú bé Xi-mông đáng thương với tâm hồn nhạy cảm. Nhân vật Xi-mông được khắc họa qua cái nhìn đầy nhân văn, đầy yêu thương và sự cảm thông của tác giả. Từ đó, ta nhận ra một chân lí giản đơn: có một gia đình trọn vẹn, có bố là điều vô cùng hạnh phúc.

2. Nhân vật Blăng-sốt

- Blăng-sốt là cô gái một thời làm lỡ khiến cho Xi-mông trở thành đứa con không có bố. Nhưng thực ra, chị là người phụ nữ đức hạnh, từng là “một trong những cô gái đẹp nhất vùng”. Bị lợi dụng, bị lừa dối, chị đã vượt qua nghịch cảnh, vượt qua định kiến xã hội để sinh con và nuôi con.

- Bản chất của chị được nhà văn chú ý thể hiện qua hình ảnh: “một ngôi nhà nhỏ, quét vôi trắng, hết sức sạch sẽ”. Ngôi nhà ngăn nắp, gọn gàng như chính con người chị đã khiến cho không ai có thể bỏ sót được. Chị nghèo nhưng sống trong sạch, đứng đắn, nghiêm túc. Thái độ đối với khách cũng bộc lộ bản chất của chị:

+ Khi gặp Phi-líp, một người lạ, chị “đứng nghiêm nghị trước cửa nhà mình, như muốn cấm đàn ông bước qua ngưỡng cửa ngôi nhà nơi chị đã bị một kẻ khác lừa dối”.

=> Là người mẹ yêu thương con bằng cả trái tim.

+ Khi nghe con nói bị bạn đánh vì không có bố, đôi má chị “đỏ bừng và tê tái đến tận xương tủy, chị ôm con, hôn lấy hôn để, trong khi nước mắt lăn tuôn rơi”.

=> Đó là tình thương con của một người mẹ làm lỡ. Chị “hồ thẹn, lặng ngắt, quẩn quại” trước nỗi tuyệt vọng của con trong khi chính chị cũng là nạn nhân.

+ Trước câu hỏi ngây thơ của con, chị dường như không thể đứng vững được nữa, chị “dựa vào tường, hai tay ôm ngực”. Chính đức hạnh, tình mẫu tử thiêng liêng trong con người chị đã khiến bác thợ rèn Phi-líp hiểu bản tính chị không phải là người lẳng lơ, phóng túng. Trong lần làm lỡ của tuổi trẻ, chị đáng thương hơn là đáng trách. Với vẻ nèn nếp, trung hậu và tấm lòng yêu thương con hết mực, chị là hiện thân của một người phụ nữ mẫu mực và là một người mẹ hiền lương

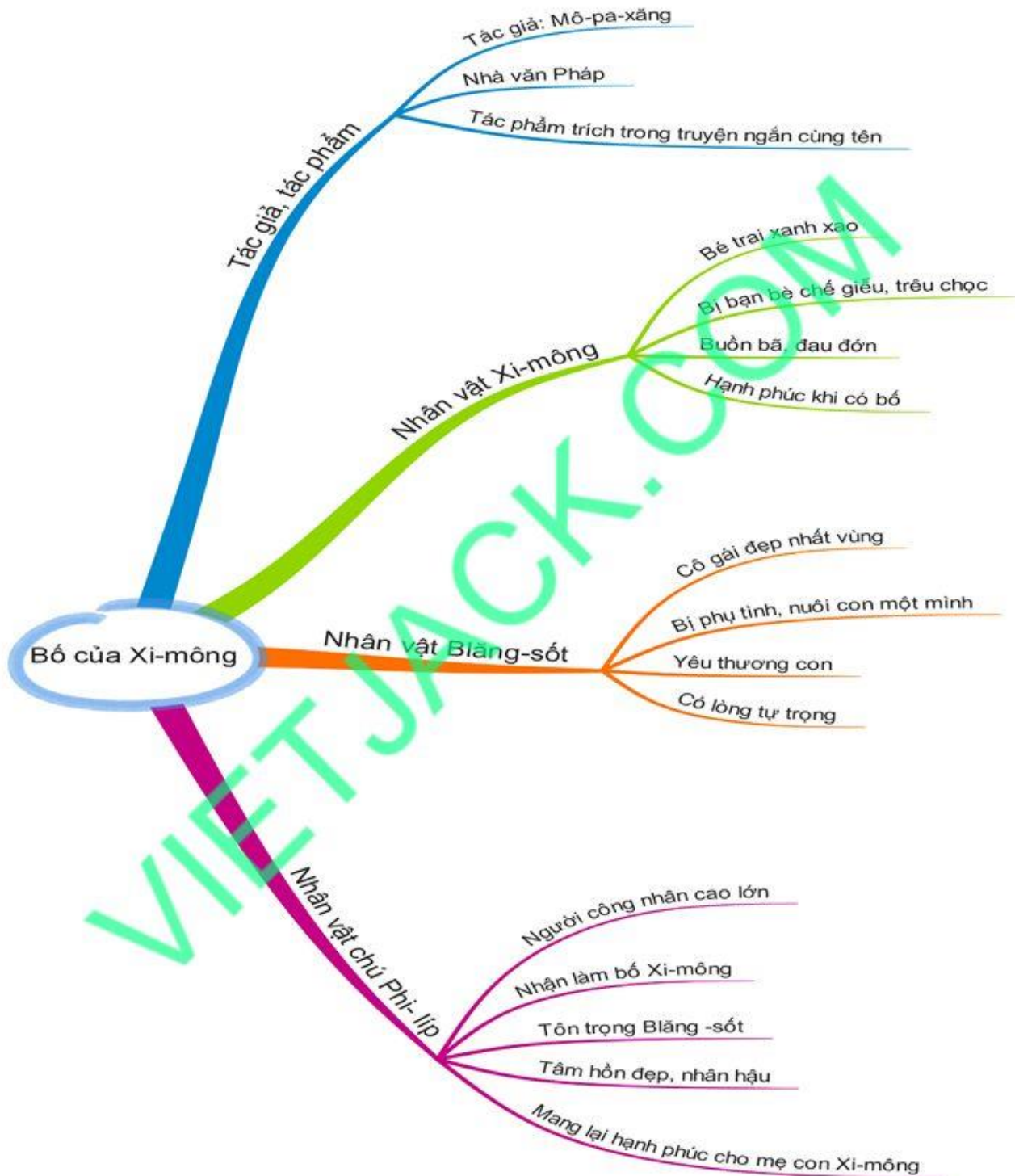
=> Bằng những chi tiết miêu tả sắc sảo, tác giả đã khắc họa thành công nhân vật Blăng-sốt – một người phụ nữ đẹp, đức hạnh, yêu thương con hết mực.

3. Nhân vật Phi-líp.

- Phi-líp là một người thợ rèn “cao lớn”, “râu tóc đen, quăn”, “vẻ mặt nhân hậu”.
 - Phi-líp là một người lao động chân chính, biết chia sẻ và cảm thông với những người bất hạnh. Gặp Xi-mông khóc bên bờ sông, bác đã an ủi và đưa em về nhà.
 - + Trên đường đi, bác đã mỉm cười, vì “bác chẳng khó chịu được đến gặp chị Blăng-sốt”. Phi-líp nghĩ bụng có thể đùa cợt với chị Blăng-sốt và tự nhủ thầm rằng: “một tuổi xuân đã làm lỡ rất có thể làm lỡ lần nữa”.
 - + Nhưng khi gặp chị Blăng-sốt, Phi-líp “bỗng tắt nụ cười, vì bác hiểu ra ngay là không đùa cợt được nữa”. Bác “e dè”, “áp úng”, lời lẽ trở nên trang trọng: “Đây, thưa chị, tôi dắt về trả cho chị cháu bé bị lạc ở gần bờ sông”.
 - Có trái tim nhân hậu vượt lên những định kiến vô lí, tàn nhẫn, thô bạo: nhận lời làm bố của Xi-mông.
 - + Ban đầu, đó chỉ là sự đồng ý làm yên lòng một đứa trẻ, bác “cười đáp coi như chuyện đùa”.
 - + Sau đó, bằng tình yêu thương với Xi-mông, bằng sự cảm mến Blăng-sốt, bằng vẻ đẹp ấm áp tình người luôn cháy sáng trong trái tim mình, Phi-líp đã bao bọc và chở che cho Xi-mông, bù đắp cho em những mất mát. Hành động “nhấc bổng em lên, đột ngột hôn vào hai má” thấp sáng niềm tin cho Xi-mông. Trong phần cuối tác phẩm, bằng việc cầu hôn Blăng-sốt và trở thành bố thực sự của Xi-mông, Phi-líp đã hàn gắn vết thương cho người phụ nữ bất hạnh khổ đau
- => Phi-líp là hiện thân của tình thương, của hạnh phúc và tình phụ tử thiêng liêng cao quý. Phi-líp là con người bình thường nhưng làm nên những điều phi thường. Phi-líp chính là nhân vật truyền tải thông điệp của tác giả tới mọi người: Hãy sống để cho đi, cho đi tình thương và bạn sẽ nhận lại nhiều hơn thế.

D. Sơ đồ tư duy

E. Bài văn mẫu phân tích tác phẩm

Guy Đơ Mô-pa-xăng được người ta biết đến là nhà văn hiện thực nổi tiếng của Pháp. Qua nhiều thăng trầm, cay đắng trong cuộc sống, Guy Đơ Mô-pa-xăng đã

biến những trang viết của ông thành áng văn giàu giá trị nhân đạo. Mô-pa-xăng có một số lượng tác phẩm vô cùng đồ sộ gồm nhiều thể loại từ truyện ngắn, tiểu thuyết đến kịch. "Bố của Xi-mông" là một trong số rất nhiều tác phẩm đặc sắc của ông.

Xi-mông, đứa trẻ không cha là nhân vật trung tâm không chỉ xuất hiện thường trực với tần số cao mà có tác dụng gắn kết các nhân vật còn lại như đám học trò nghịch ngợm, bác công nhân Phi-líp, người thiếu phụ rơi vào cảnh ngộ đáng thương. Xi-mông là đứa trẻ tự trọng, nhạy cảm, thông minh. Vì tự trọng em thấy việc không có cha của mình là nỗi bất hạnh lớn. Còn vì nhạy cảm và thông minh, Xi-mông bết tắc, không biết chia sẻ cùng ai ngoài việc tìm đến dòng sông để kết thúc cuộc đời bằng cái chết. Tất nhiên, những đặc điểm trên đây chỉ là một tính cách mới được hình thành. Bởi vậy, những ý nghĩ đến với em, nhiều khi chỉ như cơn gió. Vừa khóc lóc xong, rất thèm được ngủ, nhưng bất chợt nhìn thấy một chú nhái màu xanh, Xi-mông đã quên hết mọi chuyện vừa qua, cả cơn thèm ngủ lúc này. Nhu cầu nghịch ngợm trời dậy ở em mạnh hơn bao giờ hết. "Em định bắt nó. Nó nhảy thoát. Em đuổi theo nó và vồ hụt ba lần liền". Ở đó có cả sự xuýt xoa và sung sướng đến bật cười khi tóm được con vật và nhìn nó "cổ gãy giữa thoát thân". Nỗi bất hạnh, cơn thèm ngủ bỗng chốc qua đi không để lại dấu vết. Thậm chí, em còn nhớ rộng ra, liên tưởng miên man đến những thứ đồ chơi "làm bằng những mảnh gỗ hẹp đóng đinh chữ chi". Và kết thúc, không hiểu vì sao em lại nghĩ tiếp đến nhà mình, đến mẹ.

Nhận được một bàn tay tin cậy của một người đàn ông tin cậy - bác Phi-líp, em thấy cần phải giải bày nỗi niềm cay đắng xót xa với giọng điệu hờn tủi vì oan ức của mình để "người thợ cao lớn, râu tóc đen, quăn" thấu hiểu. Sự tin cậy ấy thật hồn nhiên khi hai bác cháu trở về như một cuộc dạo chơi vui vẻ "người lớn dắt tay đứa bé", như cha và con chẳng còn một chút gì là ưu tư phiền muộn nữa. Nhu cầu cần có một người cha ở Xi-mông mạnh mẽ đến mức chỉ cần một cái gì đó na ná như thế, hoặc tưởng tượng ra như thế, em đã hạnh phúc lắm rồi. Để giải thoát cho cảnh ngộ của mình, cũng là của mẹ (vừa hôn con vừa khẽ tuôn rơi nước mắt), một câu hỏi vụt hiện lên như một chiếc phao cứu người chết đuối lúc này là: "Bác có muốn làm bố cháu không?" với bao tha thiết, hồi hộp, lo âu. Thời gian như ngừng lại, như nín thở. Phải đến lúc, bác Phi-líp đồng ý như một giao kèo, một cam đoan đồng thuận, Xi-mông mới thật yên tâm. "Thế nhé! Bác Phi-líp, bác là bố cháu". Lần đến trường sau đó, Xi-mông đã trở thành một con người khác hẳn, đầy tự tin. Lời em nói với bạn bè không phải là câu nói thường tình. Đó là bao nhiêu cảm hờn,

uất ức bật ra. Xi-mông "quát vào mặt nó những lời này, như ném một hòn đá", những câu trả lời về bố mình là ai (dù em vì vội quên không hỏi họ của người ấy): "Bố tao ấy à, bố tao tên là Phi-líp". Câu nói hãnh diện của Xi-mông có sức sâu xoáy vào lòng người chính là những khát khao thật giản dị, thật bình thường là được "có mẹ", "có cha" như mọi người trong thiên hạ mà thôi. Tính nhân văn ở cách nghĩ trên đây còn là ước mơ của loài người mãi mãi.

Bác thợ Phi-líp là điểm tựa cho câu chuyện thương tâm mà thật ám áp tình người. Cuộc gặp gỡ giữa bác với Xi-mông vừa ngẫu nhiên vừa là tất nhiên quy luật thương người như thương mình. Câu hỏi đầu tiên với đứa bé đầy tâm sự (ngồi bên dòng sông, ngồi bên cái chét) âu yếm biết bao: "Có điều gì làm cháu buồn phiền đến thế, cháu ơi?". Nhu cầu được chia sẻ, được gánh chịu, được bảo vệ đối với bác Phi-líp gần giống với một bản năng. Đó là một con người - đúng nghĩa - ở thái độ không thể thờ ơ, lạnh nhạt, quay lưng với nỗi khổ của con người, dù con người ấy chỉ là một sinh linh bé nhỏ, và cũng vô danh như bác.

Cách hành động của bác lúc đầu là một cách nghĩ rất đời ngậy thơ, cốt chỉ là để an ủi và khích lệ đứa trẻ đứng lên: "Thôi nào... đừng buồn nữa, cháu ơi", "Người ta sẽ cho cháu... một ông bố". Nhưng khi đến nhà của mẹ con Xi-mông rồi, nụ cười hồn nhiên và bao dung vì sao vụt tắt? Làm sao có thể bền cọt được với một "cô gái cao lớn, xanh xao đứng nghiêm nghị trước cửa nhà mình". Đó là một giới hạn mà con người giàu tướng tượng nhất cũng không thể vượt qua.

Bác Phi-líp cảm thấy mình không được phép bước qua ngưỡng cửa ngôi nhà ấy. Người đàn ông từng trải đã phải bối rối như một đứa trẻ thơ, đại đột một cách thật thà trước một vấn đề quá phức tạp mà anh ta đang gặp phải và không biết xử lý ra sao. Chỉ tới khi có được một cơ hội, ấy là câu nói thơ ngây (không hàm ý sâu xa nào) của đứa trẻ, bác mới vừa trả lời được Xi-mông vừa giải thoát được chính mình. "Bác công nhân nhắc bồng em lên, đột ngột hôn vào hai má em, rồi sải từng bước dài, bỏ đi rất nhanh". Sau này, con người có tấm lòng nhân hậu ấy còn chia sẻ với Xi-mông, đùm bọc và che chở cho Xi-mông đúng như một người cha tốt.

Về nghệ thuật của đoạn văn, nên dựa vào tiêu chí nào để đánh giá? Có thể xem nó là một tác phẩm tự sự thông thường, nhưng có lẽ, đúng hơn cần xác định: đây là truyện thiếu nhi. Viết về trẻ em và nói bằng giọng điệu trẻ em - cách nhìn và nghĩ ngây thơ nhất của loài người, ấy là đặc điểm bao trùm của nó.

Đọc "Bố của Xi-mông" người đọc phải tự hỏi Mông-pa-xăng đã phải trải qua bao nhiêu cay đắng, khổ đau trong cuộc đời thì mới có thể viết nên tác phẩm cảm động như vậy. Tác phẩm giống như tiếng nói nhân đạo của nhà văn đồng thời nó cũng

thay cho thông điệp: "tất cả đứa trẻ sinh ra đều cần được sống trong tình yêu thương của cả cha và mẹ".

VIETJACK.COM